PRIMA DE ASIGURARE ÎN SISTEMUL ASIGURĂRILOR OBLIGATORII DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ

Nicolae SADOVEI, Ion GUCEAC
CZU: 349.3:368.9.06 nsadovei@gmail.com
guceac.nelu@mail.ru

Fiind o instituţie juridică a Dreptului Medical, asigurările obligatorii de asistență medicală (AsOAM) funcţionează sub forma unui mecanism social complex, denumit sistem al AsOAM. În sensul dat, atât legea-cadru în materia Dreptului Medical – *Legea ocrotirii sănătăţii nr.411/28.03.1995* [1], cât şi legea specială în domeniul AsOAM – *Legea cu privire la asigurările obligatorii de asistență medicală nr.1585/27.02.1998* [2] operează cu o terminologie identică pentru a defini AsOAM. Astfel, art.20 alin.(1) din Legea nr.411/28.03.1995 specifică faptul că cetăţenilor RM, indiferent de veniturile proprii, li se oferă posibilităţi egale în obţinerea de asistenţă medicală oportună şi calitativă în *sistemul AsOAM*, formulare preluată şi încadrată în art.1 alin.(2) din Legea nr.1585/27.02.1998, potrivit căreia *sistemul AsOAM* oferă cetăţenilor RM posibilităţi egale în obţinerea asistenţei medicale oportune şi calitative. La fel şi definiţiile legale ale AsOAM, care se regăsesc în ambele legi, caracterizează instituţia în cauză drept un sistem. Astfel, potrivit aceluiaşi art.20 alin.(1) din Legea nr.411/28.03.1995, AsOAM reprezintă un sistem, garantat de stat, de apărare a intereselor populaţiei în domeniul ocrotirii sănătăţii prin constituirea, din contul primelor de asigurare, a unor fonduri băneşti destinate acoperirii cheltuielilor de tratare a stărilor condiţionate de survenirea evenimentelor asigurate (maladie sau afecţiune).

Un element al sistemului AsOAM îl constituie *prima de asigurare*. În majoritatea tipurilor de asigurări, în sensul general al noţiunii, prima de asigurare este cea mai importantă obligaţie a asiguratului şi reprezintă acea sumă de bani, pe care o primeşte asigurătorul de la asigurat în schimbul protecţiei pentru riscurile asumate [3]. Într-o altă sursă, prima de asigurare este definită drept suma de bani pe care asigurat este obligat să o plătească anticipa asigurătorului pentru

preluarea riscului conform contractului de asigurare [4]. În sistemul AsOAM, prima de asigurare este definită de către legiuitor prin intermediul art.17 alin.(1) din Legea nr.1585/27.02.1998, conform căruia *prima de AsOAM reprezintă o sumă fixă sau o contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense, pe care asiguratul este obligat să o plătească asigurătorului pentru preluarea riscului asigurat al persoanei, conform prevederilor legislaţiei*.

Din definiţia respectivă pot fi determinate caracterele principale ale primei de asigurare în sistemul AsOAM: a) are formă exclusiv bănească; b) este o obligaţie necondiţionată a asiguratului; c) este un drept absolut al asigurătorului; d) este o contraprestaţie pentru preluarea riscului asigurat. Primele de asigurare în sistemul AsOAM se stabilesc ca şi contribuţii financiare în mărimi suficiente pentru îndeplinirea Programului unic al AsOAM şi desfăşurarea activităţii asigurătorului.

Prima de asigurare are două forme legale: a) primă de asigurare în forma unei sume fixe; b) primă de asigurare în formă de contribuţie procentuală la salariu şi la alte recompense. Cadrul juridic general al determinării mărimii, modului şi termenelor de achitare a primelor de asigurare în fondurile constituite şi gestionate de către asigurător, sunt reglementate printr-o lege specială care, ca şi valoare, ocupă locul secund în suportul normativ-regulatoriu în domeniul AsOAM – *Legea cu privire la mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală nr.1593/26.12.2002* [5]. Mărimile concrete ale primelor de asigurare în formă de sumă fixă și în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense, se stabilesc anual în legea fondurilor AsOAM; pentru anul 2020 – în *Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2020 nr.174/19.12.2019* [6].

Mărimea primei de asigurare în formă de sumă fixă se calculează prin aplicarea primei de asigurare în formă de contribuție procentuală la salariul mediu anual, prognozat pentru anul respectiv în baza indicatorilor macroeconomici, iar achitarea primelor de asigurare în sistemul AsOAM a persoanelor fizice angajate se face din contul contribuţiilor angajatului, cu excepţia veniturilor salariale obținute de angajații rezidenților parcurilor pentru tehnologia informației care, în

baza legislației muncii și actelor normative ce conțin norme ale dreptului muncii, nu constituie obiect al impunerii cu prime de AsOAM în formă de contribuție procentuală. Achitarea primelor de asigurare a angajaților rezidenților parcurilor pentru tehnologia informației se face din contul impozitului unic achitat de rezidenți conform Legii cu privire la parcurile pentru tehnologia informației nr.77 din 21.04.2016.

Plata primei de asigurare în sistemul AsOAM este pusă în sarcina plătitorului primelor respective – a asiguratului, care are obligativitatea de a achita primele de asigurare în modul stabilit de lege. Legislaţia stabileşte două categorii de plătitori ai primelor de asigurare în sistemul AsOAM: 1) plătitori ai primelor de asigurare în formă de contribuţie procentuală la salariu şi alte recompense; 2) plătitori ai primelor de asigurare în sumă fixă, care se asigură în mod individual. Mărimea primelor de AsOAM se calculează de către Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale şi se aprobă anual prin legea fondurilor AsOAM pentru anul respectiv, care urmează anului în desfăşurare. Pentru plătitorii primelor de asigurare în formă de contribuţie procentuală la salariu şi alte recompense, primele respective se calculează în funcţie de contribuţia procentuală la salariu şi la alte recompense, până la deducerea (reţinerea) impozitelor şi altor plăţi obligatorii, stabilite de legislaţie. Pentru cealaltă categorie de subiecţi – cea a plătitorilor primelor de asigurare în sumă fixă, care se asigură în mod individual – primele de asigurare se calculează în valoare absolută. Suma transferurilor din bugetul de stat în fondurile AsOAM pentru asigurarea categoriilor de persoane neangajate, prevăzute la art.4 alin.(4) din Legea nr.1585-27.02.1998, se stabileşte anual prin legea bugetului de stat, reprezentând suma aprobată a transferurilor din bugetul de stat în fondurile respective ale AsOAM pentru anul precedent, indexată cu indicele preţurilor de consum pentru anul precedent. În cazul persoanelor fizice străine specificate în *Legea nr.274/27.12.2011*[…], care sunt încadrate în muncă în Republica Moldova în baza unui contract individual de muncă, a străinilor titulari ai dreptului de şedere permanentă în Republica Moldova, precum şi a beneficiarilor de protecţie internaţională, cuantumul primelor de asigurare se calculează în modul prevăzut pentru categoriile corespunzătoare de cetăţeni ai

țării. În cazul străinilor, cărora li s-a acordat dreptul de şedere provizorie pe teritoriul Republicii Moldova pentru reîntregirea familiei, pentru studii, pentru activităţi umanitare sau religioase, cuantumul primelor de asigurare, achitate de străinii respectivi, se calculează similar celor achitate de cetăţenii Republicii Moldova care au obligaţia de a se asigura în mod individual.

Potrivit legii, toate entitățile, indiferent de tipul de proprietate şi forma juridică de organizare, inclusiv cele finanţate din bugetul public naţional, precum şi Compania Națională de Asigurări în Medicină (CNAM), sunt obligate să vireze la contul asigurătorului primele de asigurare în volum deplin, calculate în conformitate cu legea. Pentru toate categoriile de persoane asigurate de Guvern, Ministerul Finanţelor are obligaţia de a vira la contul CNAM transferurile (subvenţiile) calculate ca prime de AsOAM, în cuantumul stabilit în bugetul de stat.

Referințe:

1. Legea ocrotirii sănătăţii nr.411/28.03.1995. Publicată: *Monitorul Oficial,* nr.34 din 22.06.1995.
2. Legea cu privire la asigurările obligatorii de asistență medicală nr.1585/27.02.1998. Publicată: *Monitorul Oficial,* nr.38-39 din 30.04.1998.
3. NEGRU, T. *Practica asigurărilor comerciale*. București: Wolters Kluwer, 2010, p.24
4. CHIBAC, Gh., BRUMĂ, S., ROBU, O., CHIBAC, N. *Drept civil. Contracte şi succesiuni*. Ediția a IV-a. Chișinău: Tipografia Centrală, 2019. p. 323.
5. Legea cu privire la mărimea, modul şi termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală nr.1593/26.12.2002. Publicată: *Monitorul Oficial,* nr.18-19 din 08.02.2003.
6. Legea fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pe anul 2020 nr.174/19.12.2019. Publicată: *Monitorul Oficial* nr.393-399 din 27.12.2019.

*Această comunicare ştiinţifică a fost elaborată în cadrul Proiectului de Stat „**Protecția consolidată a drepturilor pacientului în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală**", cifrul proiectului **20.80009.0807.30**, realizat în cadrul Centrului Interuniversitar de Drept Medical al Institutului de Cercetare şi Inovare, Universitatea de Stat din Moldova*.